

JUDr. Josef Šilhán, Ph.D.

katedra obchodního práva
Právnická fakulta MU, Brno
josef.silhan@law.muni.cz

CBP405Zk

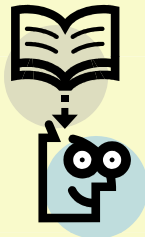
Právo obchodních společností

Akciová společnost

10. 4. 2009
PrF MU, Brno

Literatura a právní předpisy

○ Základní:

- **Eliáš/Bartošíková/Pokorná: Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé.** 5. vyd., Praha: C. H. Beck, 2005 (v přípravě je vydání šesté)

○ Rozšiřující:

- Dědič, J., Štenglová, I., Čech, P., Kříž, R. Akciové společnosti. 6. vyd. Praha: C.H.Beck, 2007
- (Faldyna, F. a kol. Obchodní právo. 1. vyd. Praha: ASPI MERITUM, 2005)

○ základní předpisy

- **obchodní zákoník, II část** (§56 – 260)
- zákon o nabídkách převzetí, zákon o přeměnách, zákon o cenných papírech, zákon o dluhopisech, zákon o podnikání na kapitálovém trhu ...

Akciová společnost (a.s.)

- typicky **kapitálová** forma OS
- vhodná pro **větší rozsah** podnikání
- možnost **dlouhodobějších** i více **rizikových** investic, akcionář neručí
- **volná vazba společníků** na společnost
 - v krajním případě až anonymita společníků
 - nevyloučitelná **převoditelnost**
- snadné získání nového kapitálu úpisem nových akcií
- vždy **právnícká osoba; zapsaná do OR**
- vždy **podnikatel**, ale může být i tzv. fiktivním podnikatelem

Základní rysy a.s.

- podíl vyjádřen **cenným papírem** (akcie, zatímní listy)
- za trvání společnosti **akcionáři neručí** za závazky společnosti (za trvání ovšem §56/6!)
- zákonem předepsaná **soustava orgánů**
- minimální výše ZK
- může být i jednočlenná; i založena jedinou osobou, pokud je jí PO
- firma obsahuje dodatek o formě

Akcie

- a.s. je jediná OS, kde podíly jsou vyjádřeny cenným papírem (CP)
- **CP** obecně – listina (příp. zápis v evidenci), v níž je určité soukromé právo inkorporováno takovým způsobem, že bez této listiny (zápisu v evidenci) není možno toto právo jakkoliv uplatnit ani převést
- akcie je typem CP – inkorporuje akcionářská práva

Akcie

- představuje část ZK a.s.
- je cenným papírem, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka a.s.
- má legitimační funkci

nominální hodnota – část ZK; na akcii

emisní kurs – za ten se akcie vydává

emisní ážio – pokud EK vyšší než NH

Podoba, forma a druh CP

- **podoba** – týká se hmotného nosiče
 - listinná
 - zaknihovaná
- **forma** – týká se převoditelnosti
 - na doručitele (u akcií "na majitele")
 - na řad (u akcií "na jméno")
 - na jméno
- **druh** – týká se prioritních práv
 - akcie kmenové
 - akcie prioritní

Jak akcie vypadá?

- listinná akcie obsahuje:
 - firma a sídlo a.s.
 - jmenovitá hodnota akcie
 - forma akcie
 - u akcií na jméno údaje akcionáře
 - údaj o výši ZK, počtu akcií a datu emise
 - číselné označení
 - podpis člena nebo členů představenstva
 - určení druhu
- + u kótovaných další požadavky, spec. tiskárna

- zvláštní jsou hromadné akcie (např. za 100 akcií)
- právo na dividendu může být samostatně převáděno pomocí kuponu (upraven v ZCP)

Převod akcie

- *listinné na jméno*
 - *rubopis*
 - *předání*
 - *účinnost vůči a.s. - zápis v seznamu akcionářů*
 - *listinné na doručitele*
 - *předání na základě smlouvy (i konkludentní)*
 - *zaknihované*
 - *změna zápisu v evidenci (SCP)*
- důležitý je "rozhodný den"*

Převod akcie

- převod nelze nikdy vyloučit
- u akcií na jméno lze převoditelnost omezit, např. vázat na souhlas orgánu (vinkulace); zapisuje se do OR

Druh akcie

○ **Kmenové**

- nemají zvláštní práva
- "obyčejné" akcie, které zahrnují základní akcionářská práva a povinnosti

○ **Prioritní**

- na základě stanov
- max 1/2 ZK
- posílena majetková práva
 - přednostní právo na dividendu nebo likvidační zůstatek
- mohou být omezena hlasovací práva

- jiné druhy nejsou (zaměstnanecké neexistují (pouze zvýhodněný režim dle § 158), "zlaté" jsou minulost)

Další účastnické cenné papíry

○ **zatímní listy**

- stejný obsah jako akcie
- nesplacen emisní kurs
- vždy listinný na řad; jeden za všechny akcie stejného druhu

○ **vyměnitelné a prioritní dluhopisy**

- druhy dluhopisů (ZDI)
- právo na úpis nebo na výměnu

○ **opční listy**

- přednostní právo na úpis akcií podle §204a nebo §160/1
- získání vyměnit. a prioritních dluhopisů
- ...

○ **poukázky na akcie**

Založení a vznik a.s.

○ **opět více fází**

- založení
- splacení části ZK
- podnikatelské oprávnění
- formální požadavky zápisu
- zápis do OR = **vznik**

○ **založení**

- zakladatelská smlouva
- zakladatelská listina

Dva způsoby zakládání

- **sukcesivní = s veřejnou nabídkou**
 - kapitál je akumulován ještě před vznikem od investorů, kterým se akcie nabízejí
 - ZK min 20 milionů
 - nabídka se zveřejní (dle přísných pravidel), následuje upisování akcií, poté se může konat ustavující valná hromada
- **simultánní = bez veřejné nabídky**
 - vklady vloží zakladatelé, veřejná nabídka ani ustavující VH se nekoná, místo toho rozhodují zakladatelé

Postavení akcionáře

- jde o společnost **kapitálovou**, čili není povinnost osobně se účastnit
- **práva akcionářů**
 - majetková práva
 - na dividendu
 - na podíl na likvidačním zůstatku
 - nemajetková
 - řízení, kontrola, informace
 - hlasování; návrhy a protinávrhy; vysvětlení
 - menšinová práva (§181)
- **povinnosti akcionářů**
 - splatit emisní kurs (hrozba kadučního řízení)
 - další povinnosti (oznamovací, loajalita...)

Orgány a.s.

- **valná hromada**
- **představenstvo**
- **dozorčí rada**

dualistický a monistický model

- viz schéma

Zvyšování ZK

- více způsobů, popsáno v ObchZ
- **efektivní** – příliv nových prostředků, zvyšuje se bilanční suma; nové vklady
- **nominální** – z vlastních zdrojů společnosti, pouze se účetně přesouvají prostředky do položky ZK
- účinnost od zápisu do OR

Zrušení a zánik a.s.

- obecná úprava §68-75b
- fáze
 - zrušení
 - až poté zánik (= okamžik výmazu z OR)
- přeměny
 - fúze
 - rozdělení
 - převod jmění na společníka
 - změna právní formy (transformace)

Další problémové okruhy a.s.

- menšinová práva
- nabývání vlastních akcií
- nabídky převzetí
- další cenné papíry a.s.
- odpovědnost členů orgánů, péče řádného hospodáře, loajalita
- insider trading, manipulace s kurzem
- squeeze-out
- kótace akcií, problematika kapitálového trhu
- ...

JUDr. Josef Šilhán, Ph.D.

katedra obchodního práva
Právnická fakulta MU, Brno

josef.silhan@law.muni.cz

Děkuji za pozornost